

Fastlagssöndagen

(Esto mihi.*)

Predikan på distans 2021-02-14.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Guds kärleks väg

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du har talat till oss genom alla dina profeter. Vi tackar dig att du har sänt din Son att bli människa till att lida och dö för alla våra synder. Vi tackar dig att du har uppväckt honom från de döda för vår rättfärdiggörelses skull och att du har sänt din helige Ande till oss genom dopet och tron. Var med oss denna stund och tala till våra hjärtan genom ditt heliga evangelium. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Predikotext. Evangeliet 1:a årg. Luk. 18:31-43, Se, vi går upp till Jerusalem.

31 Jesus tog de tolv åt sidan och sade till dem: "Se, vi går upp till Jerusalem, och allt som är skrivet om Människosonen genom profeterna ska gå i uppfyllelse. 32 Han ska utlämnas åt hedningarna, och de ska håna och skymfa honom, spotta på honom, 33 gissla honom och döda honom. Och på tredje dagen ska han uppstå." 34 Men lärjungarna förstod ingenting av detta. Det var fördolt för dem, och de fattade inte vad han menade.

35 När Jesus närmade sig Jeriko satt en blind man vid vägen och tiggde. 36 Han hörde folk gå förbi och frågade vad som hände. 37 Man berättade för honom att Jesus från Nasaret gick förbi, 38 och då ropade han: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!" 39 De som gick främst sade åt honom att vara tyst, men han ropade bara ännu mer: "Davids son, förbarma dig över mig!"

40 Jesus stannade och befallde att mannen skulle ledas fram till honom. När han kom närmare frågade Jesus: 41 "Vad vill du att jag ska göra för dig?" Han svarade: "Herre, gör så att jag kan se igen!" 42 Jesus sade till honom: "Du får din syn. Din tro har frälst dig." 43 Genast kunde han se, och han följde Jesus och prisade Gud. Och allt folket som såg det prisade Gud.

Predikan sammanfattas i tre punkter.

1. Profeterna talar om Kristus.
2. Kristus dog och uppstod för vår skull.
3. Endast tron på Kristus frälsar oss.

1. Profeterna talar om Kristus.

Redan i inledningen av vår text möter vi både Jesus, apostlarna och profeterna. *Jesus tog de tolv åt sidan och sade till dem: "Se, vi går upp till Jerusalem, och allt som är skrivet om Människosonen genom profeterna ska gå i uppfyllelse (v. 31).* När Jesus undervisade talade han ibland till hela folket, men ibland riktade han sig särskilt till sina tolv apostlar. Dessa var ju kallade till att leda den kristna kyrkan och efter Jesu himmelfärd skulle den helige Ande på pingstdagen komma över dem på ett särskilt sätt och påminna dem om allt som Jesus hade gjort och lärt. Nu skulle de gå upp till Jerusalem, och Jesus

förutsade flera gånger sitt lidande. Men det var svårt för apostlarna att fatta detta. Hur skulle de kunna tro att Messias kom för att bli föraktad, förnedrad, skymfad, hånad och korsfäst? Så är Kristi lidande och död en stötesten för förnuftet, och så var det också för apostlarna. Sedan Petrus klart hade bekänt att Jesus var Messias började Jesus tala om sitt lidande. Då blev Petrus upprörd och började tillrättavisa honom: *"Gud bevara dig, Herre! Det där ska aldrig hända dig."* (Matt. 16:22).

Vårt förnuft kan väl förstå att Jesus var en framstående lärare och en stor profet. Det tror också muslimerna. Men förnuftet kan inte fatta att en sådan profet måste lida och dö. Nej, då börjar vi liksom Petrus att tillrättavisa Jesus och säga: Nej, något sådant skall aldrig hända dig! Så gör också de moderna teologerna när det säger att läran om Kristi död i vårt ställe inte är vad Jesus egentligen ville, det är inte vad som verkligen skedde. Det är kyrkans teologiska konstruktion i efterhand, menar man. Jesus trodde nog att han skall bli en framgångsrik Messias, en stor ledare, men istället blev han en martyr. Så lär många moderna teologer. Budskapet blir då att vi liksom Jesus skall kämpa för en bättre värld, där kärleken till sist kommer att segra. Gud verkade säkert genom Jesus, men bara som en förebild för oss. Så tänker förnuftet, som inte kan tåla budskapet om Kristi död för våra synders skull.

Men Jesus accepterade inte Petrus tillrättavisning. Han vände sig om och sade till Petrus: *"Gå bort från mig, Satan! Du vill få mig på fall, för dina tankar är inte Guds utan människors."* (Matt. 16:23). Jesus undervisade sina apostlar med stort tålamod och kärlek tills de slutligen genom den helige Andes särskilda verk hade lärt sig att tro på allt vad Jesus och profeterna hade förutsagt. Jesus säger ju i vår text: *Allt som är skrivet om Människosonen genom profeterna ska gå i uppfyllelse (v. 31).* Det är då viktigt att också vi noga studerar vad GT:s profeter säger om Kristus. Det står om judarna i Berea att de *ivrigt rannsokade skrifterna* för att se om det som Paulus predikade verkligen stämde. *"De tog emot ordet med all villighet och forskade dagligen i Skrifterna för att se om det kunde förhålla sig så"* (Apg. 17:11f). Och efter Jesu uppståndelse berättar Lukas om hur de två Emmausvandrarna lyssnade på Jesus utan att känna igen honom. Jesus undervisade då om vad GT:s profeter hade sagt och sade han till dem: *"Så tröga ni är i tanke och hjärta till att tro på allt som profeterna har sagt! Måste inte Messias lida det här för att sedan gå in i sin härlighet?" Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad det stod om honom i alla Skrifterna* (Luk. 24:25ff).

Nu kanske någon tänker: O, om vi ändå hade fått vara med den gången och höra vad Jesus berättade! Men tänk efter: Du kan ju själv göra som judarna i Berea. Läs och studera hela gamla testamentet och anteckna särskilt alla profetior som handlar om den kommande Messias, Frälsaren. Jämför sedan med vad nya testamentet säger. Just dessa profetior måste det ju ha varit som Jesus undervisade Emmausvandrarna om *"i alla skrifterna"*. Du kan på detta sätt också få vara med Jesus och höra honom utlägga profeternas ord. Ty det är ju Guds helige Ande själv som talar till oss genom ordet!

2. Kristus dog och uppstod för vår skull.

Jesus säger i vår text: *Han (Människosonen) ska utlämnas åt hedningarna, och de ska håna och skymfa honom, spotta på honom, gissla honom och döda honom. Och på tredje dagen ska han uppstå." Men lärjungarna förstod ingenting av detta. Det var fördolt för dem, och de fattade inte vad*

han menade (v. 32ff). Förnuftet kan i viss mån förstå lagens ord om hur vi skall leva. Men förnuftet kan inte förstå evangelium om Kristi död och uppståndelse. Fastän lärjungarna vandrat länge med Jesus, troligen minst tre år, förstod de ingenting av detta när de nu gick upp till Jerusalem, till Getsemane och Golgata. Så svårt är det för vårt förnuft att fatta evangelium. Luther säger att det visserligen lätt går att förstå vad texten säger om vad Jesus gjorde, hur han led och dog för oss och sedan uppstod i härlighet. Men förnuftet förstår ändå ingenting av den djupare innebörden. Gud måste göra ett under med oss för att vi verkligen skall fatta och tro detta. Ingen människa kan med hjälp av egen kraft eller eget förnuft förstå vad den djupa innebörden är i profetiorna om Kristus. Därför är kyrkans huvuduppgift att genom sina kallade präster om och om igen predika lag och evangelium, synd och nåd och så genom den helige Andes verk genom ordet och sakramenten vinna människor för Gud och bevara dem i tron. Men det kan vi inte själva åstadkomma. Det måste Gud själv verka genom Skriftens ord och sakramenten.

Låt oss i korthet se på några av de ställen ur profeterna som hjälper oss att förstå Kristi verk och dess betydelse för oss. Vi börjar då med Guds ord direkt efter syndafallet. När djävulen, den gamle ormen, hade bedragit Adam och Eva sade Herren till honom: *”Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen”* (1 Mos. 3:15). *Kvinnans avkomling* eller som det står i grundtexten *kvinnans säd* skall krossa Satan och hans makt. En människa skall besegra djävulen. Men när han gör det kommer han själv att bli skadad, *huggen i hälen*. Detta syftar på att människan Jesus Kristus kommer att lida och dö, men just genom detta besegras djävulen. Att Satans huvud krossas betyder att hela hans makt tas ifrån honom. Uppfyllelsen av denna profetia skedde när Jesus tog hela världens synd på sig och dog på korset i vårt ställe. Då har djävulen inte längre någon makt över oss eftersom vår synd är försonad. Genom Kristi uppståndelse proklamerades denna seger för hela världen.

Ett annat viktigt profetställe är löftet till Abraham. Abraham visste att Messias skulle komma genom kvinnans säd, och nu lovade Gud att denne avkomling skulle komma genom Abrahams egen son. Men Sara fick inga barn och nu var hon 90 år gammal och kunde mänskligt sett inte längre få några barn. Men Gud lovade ändå Abraham att han skulle få en son. *Så står det: En som kommer från din egen kropp ska bli din arvinge.” Sedan förde han honom ut och sade: ”Se upp mot himlen och räkna stjärnorna, om du kan räkna dem.” Och han sade till honom: ”Så ska din avkomma bli.” Och Abram trodde på Herren, och han räknade honom det till rättfärdighet* (1 Mos. 15:4ff). Bibeln lär sedan tydligt att detta också skedde för vår skull, så att också vi liksom Abraham skulle blir rättfärdiga genom tron på Frälsaren, Jesus Kristus.

Ett tredje ställe är orden om det nya förbundet till Jeremia: *Se, dagar ska komma, säger Herren, då jag sluter ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus... Jag ska lägga min lag i deras inre och skriva den i deras hjärtan. Jag ska vara deras Gud, och de ska vara mitt folk... för jag ska förlåta deras missgärningar och aldrig mer minnas deras synder* (Jer. 31:31-34).

Det nya förbundet genom Messias skall alltså bestå i syndernas förlåtelse. Det är ett andligt rike, då Guds Ande kommer in i människans hjärta. Om detta andliga rike hade också profeten Jesaja talat om på många ställen. I kapitel 9 skriver han: *Det folk som vandrar i mörkret ska se ett stort ljus... För ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans*

axlar vilar herradömet, och hans namn är: Under, Rådgivare, Mäktig Gud, Ewig Far, Fridsfurste (Jes. 9:2, 6). Men enligt Jesaja skall denne Herrens tjänare inte komma som en mäktig jordisk segrare utan som en fattig, utblottad, lidande tjänare. Han skriver i det 53:e kapitlet:

Han var föraktad och övergiven av människor, en smärtornas man och förtrogen med lidande. Han var som en som man skyler ansiktet för, så föraktad att vi inte respekterade honom. Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi såg honom som hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade. Vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg. Men all vår skuld lade Herren på honom. (Jes. 53:3-6).

Vi ser här hur Messias, Herrens tjänare är den lidande tjänaren som dör för våra synders skull. Guds straff för våra synder blev lagt på honom för att vi skulle få frid. Inte bara vissa synder, utan all vår skuld lade Herren på honom.

Om Kristus nu – som tyvärr den liberala teologin vanligen menar – ligger kvar i graven och bara uppstod i lärjungarnas tankar, så är alla profeternas utsagor falska och hela kristendomen ett stort bedrägeri. Men profeterna vittnade också om att Messias skulle uppstå och aposteln Paulus skriver:

Men om Kristus inte har uppstått, då är vår predikan meningslös och även er tro meningslös. Då står vi där som falska vittnen om Gud, eftersom vi har vittnat om Gud att han uppväckt Kristus... Om det bara är för detta livet vi har vårt hopp till Kristus, då är vi de ömkligaste av alla människor. Men nu har Kristus verkligen uppstått från de döda, som förstlingen av de insomnade. Eftersom döden kom genom en människa, kom också de dödas uppståndelse genom en människa. Liksom alla dör i Adam, så ska också alla göras levande i Kristus (1 Kor. 15:14f, 19-22).

3. Endast tron på Kristus frälsar oss.

Den blinde mannen i vår text kom till Jesus med en bön om hjälp. Han hade hört om Jesus och förstått vem han var. Han litade på Jesu makt att bota och frälsa. Därför ropar han: *"Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!"* I orden "Jesu, Davids son" ligger tron på Skriftens löften om Messias. Du som är Davids son, du som är Messias, Kristus. Hjälp mig! Människorna försöker tysta ner honom, men han ropar bara ännu ivrigare: *"Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!"* Han ber om frälsningen, som är utlovad i Skrifterna.

Jesus säger då till honom: *"Vad vill du att jag ska göra för dig?" Han svarade: "Herre, gör så att jag kan se igen!" Jesus sade till honom: "Du får din syn. Din tro har frälst dig."* (v. 41f). Jesus ger honom två gåvor. Han botar hans syn och han ger frälsningen. Om inte Jesus hade lidit och dött för hela världens synd och sedan uppstått på tredje dagen hade han inte haft någon frälsningsgåva att ge. Detta är alltid den största och viktigaste gåvan, som förnuftet aldrig kan fatta. Att någon blir botad fysiskt kan vi förstå med förnuftet. Det finns och har funnits många s.k. helbrägdagörare som åtminstone påstår sig kunna göra under. Säkert har också många människor blivit friska även i sådana sammanhang. Men Bibeln lär inte att vi skall söka oss till helbrägdagörare och karismatiker, utan till Gud själv i bönen och till Guds eget ord. Då söker vi hjälpen av Kristus själv, precis som den blinde gjorde.

Vi skall också kontakta kyrkans präster och lyssna till deras rådgivning och låta dem be för oss, skriver Jakob (Jak. 5:13ff). Smörjandet med olja som där nämns är inte något sakrament utan ett vanligt behandlingssätt på den tiden. Idag motsvaras detta snarast av att vi både skall bedja men också använda beprövade mediciner när vi blir sjuka. *”Trons bön skall hjälpa den sjuke”*, skriver Jakob. Om någon blir frisk från sin sjukdom är det alltid i grunden ett Guds under, oavsett om det sker genom medicin eller genom ett särskilt ingripande från Gud. Vi har dock inget löfte om att vi alltid skall bli friska om vi ber om det. Paulus bad om att bli fri från sitt lidande, som troligen var en ögonsjukdom. Paulus skriver: *För att jag inte ska förhäva mig efter dessa väldiga uppenbarelser har jag fått en tagg i köttet, en ängel från Satan som ska slå mig (i ansiktet) så att jag inte förhäver mig. Tre gånger har jag bett Herren att den ska lämna mig, men han svarade mig: ”Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet”* (2 Kor. 12:7-9; grundtextens ord *”slå mig i ansiktet”* används om boxningslag). I det fallet svarade Herren nej, ty han ville att Paulus skulle förbli svag för att han skulle veta att kraften kom från Gud.

I den blinde mannens fall lovar Kristus honom att han skall få sin syn, och så sker också strax genom Jesu ord. Men i både Paulus och den blinde mannens fall skänker Gud den största och viktigaste gåvan: Syndernas förlåtelse och evigt liv. Att Gud gör somliga människor friska genom under sker för att vi skall förstå att Gud verkligen har makt över både död och liv. Hans ord är sant. Profeternas ord är sant. Därför skall vi med förtröstan gå fram till honom och be om syndernas förlåtelse och evigt liv och lita på att han enligt sitt löfte också skänker oss detta genom ordet och sakramenten. Vår text slutar så med orden: *Genast kunde han se, och han följde Jesus och prisade Gud. Och allt folket som såg det prisade Gud* (v. 43). Låt oss så också prisa Gud för hans stora gåva och under.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

* Orden *”Esto mihi”* (var för mig) som inleder fastlagssöndagen sedan gammalt kommer från Ps. 31:3, enligt Folkbibelns och Vulgatas översättningar så här:

Vänd ditt öra till mig,
skynda till min räddning!
Var min fasta klippa,
en borg till min frälsning,

Inclina ad me aurem tuam ;
accelera ut eruas me.
Esto mihi in Deum protectorem,
et in domum refugii, ut salvum me facias :